Год. IV. София, петъкъ 13 юний 1930 г. Брой 1095

Нар. Библиотека, София

Македония

Редакция и администрация
„11 Августъ" № 19
Телефонъ № 2891

ОРГАНЪ НА МАКЕДОНСКАТА ЕМИГРАЦИЯ ВЪ БЪЛГАРИЯ

гл. редакторъ: Д. ТАЛЕВЪ

„МАКЕДОНИЯ"
вѣстникъ за политика, културенъ животъ и информация, излиза всѣки день освенъ праздничнитѣ дни

АБОНАМЕНТЪ:
България: за година 300 лева, 1/2 година 150 лв.; 2 месеца 80 лева
Странство: година 800 лв.; 1/2 год. 400 лв.; 3 мес. 200 лв. Америка за год. 6 долари; 1/2 год. 3 долари.

ОБЯВЛЕНИЯ:
На кв. см. . . . . 3 лв
Малки обявления на дума 1 лв
Въ хрониката на редъ . . 10 лв
Годежни и вѣнчални . 50 л

Македония въ рисунки

Отъ *Борисъ Деневъ*

Кожухъ планина

Гръцкото правителство и българскитѣ църковни имоти въ Македония

Единъ новъ споръ се създаде отъ четири години насамъ между гръцкото правителство и македонската емиграция въ странство за църковнитѣ и общински имоти въ Македония, принадлежащи на българскитѣ общини въ завладѣянитѣ отъ Гърция земи, населени предимно отъ българи до края на Балканската война отъ 19 2 г.

Гръцкото правителство, оставайки се на едно пресилено тълкуване на конвенцията, наречена за „доброволно изселване", и още повече на силата на победителя и на подкрепата у по-голѣмитѣ победители — подкрепа произхождяща отъ солидарностьта между тѣхъ за защита и разширяване на плодоветѣ на победата — поиска отъ българското правителство и му наложи своето гледище относително ликвидацията на казанитѣ имоти чрезъ парична компенсация на сжщитѣ имоти въ двѣтѣ страни.

Македонската емиграция, вѣренъ тълкуватель на чувствата на прокудениѣтѣ българи македонци въ Европа и Америка, протестира най-енергично срещу това тълкуване на конвенцията. Въпросътъ биде пренесенъ впоследствие предъ Съвета и юридическата комисия на О. Н. и сега той е сложенъ предъ Международния сѫдъ въ Хага.

Предъ него двѣтѣ правителства сѫ представили вече основанията на своитѣ тези, както и последующитѣ реплики. Ние ще резюмираме и прецѣнимъ тезата на гръцкото правителство и тая на македонската емиграция. Тезата на българското правителство отъ гледище на справедливость, отъ която произхожда и трайното разрешение на историческитѣ въпроси, има второстепенно значение, защото тя е теза на единъ изнасиленъ и въ явно противоречие съ римската юридическа формула nec vis, nec clam, nec precario. Отъ друга страна, не българското правителство, а македонското население, изгонено отъ неговитѣ огнища безъ допитване и оставено съ теоритическата утеха, която се нарича гаранции за защита правата на малцинствата отъ О. Н., е всѣщность истинската страна въ процеса.

Тезата на гръцкото правителство е отъ тройно естество: юридическо, финансово и историческо-политическо. Ние се възпѫряме да говоримъ за юридическото основание. Защото последнитѣ две ясно говорятъ за неговата сила.

Финансовото основание се отнася изключително до Гърция и нѣма нищо общо нито съ конвенцията, нито съ каквото и да е понятие за право и справедливость. Ние ще го цитираме и ще го отминемъ безъ коментарии.

„Още отъ сега е положително, казва се въ обясненията на гръцкото правителство до Международния сѫдъ, че ще има единъ остатъкъ, който ще бѫде въ пасивъ на гръцкото правителство, защото числото на емигриралитѣ гърци отъ България е по-малко отъ онова на емигриралитѣ българи отъ Гърция. Безъ ликвидация на общинскитѣ имоти гръцката държава ще се лиши отъ възможность да намали твърде тежкия дѣлгъ, който ѝ тежи поради разликата, която ще произлѣзе между цената на имотитѣ, оставени отъ гърцитѣ въ България, и тия на българскитѣ бѣжанци, оставени въ Гърция."

Ние нѣмаме качеството да защищаваме българското правителство съ аргументи отъ по-тежко естество, като напр. тоя: какво да се каже за тежеститѣ на това правителство — тежести отъ материаленъ характеръ, защото съ тѣхъ е свързано вжтрешното спокойствие на държавата отъ социални сътресения — които му се наложиха отъ задълженията да настани нѣколко стотици хиляди гладни и голи бѣжанци, хвърлени върху неговия гръбъ отъ безжалостната конвенция, наречена „за доброволно изселване"?

Очевидно, гръцкото правителство търси основания — и когато такива липсватъ въ конвенцията, съ единствената цель: да се обогати за чужда смѣтка. Е добре въ частното право подобни договори подлежатъ на унищожение. Но ако въ международния животъ липсватъ санкции за подобни случаи и органи, които да налагатъ тия санкции, за насиленитѣ народи остава открить единствениять пѫть за достигане на право и справедливость: това е обществената съвѣсть. Ролята на македонската емиграция въ тоя споръ е широка: защищавайки тия отвлѣчени начала, тя е въ сжщото време защитникъ и на единъ методъ въ международнитѣ отношения, който, като държи смѣтка за реалноститѣ, има за цель да създаде чрезъ примиряване на противорѣчията една еволюция къмъ траенъ миръ.

Съ тая мисъль ние влизаме въ най-важната сжщность на спора: въ неговия историко-политически характеръ и методитѣ за разрешение на тоя споръ.

Все въ сжщото изложение до Международния сѫдъ гръцкото правителство казва :

„Конвенцията е била сключена по предложение на г. Венизелосъ, който, когато въ 1919 г. се събра конференцията въ Парижъ, за да възстанови мира между съюзенитѣ държави-победителки и странитѣ, които бѣха тѣхни неприятели, помисли, че е дошълъ моментътъ да уреди окончателно смѣткитѣ на своето отечество съ българския народъ, да ликвидира съ миналото и да вземе въ сжщото време всички възможни мѣрки, за да предотврати въ бѫдеще между двата народа мжчителнитѣ и винаги безплодни борби въ миналото. Нему тогава се стор, че най-ефикасната мѣрка, за да се достигне поставената цель, бѣше: да се угасятъ националнитѣ огнища на малцинствата, които бѣха дотогава най-главната причина за чести и кървави конфликти между двѣтѣ страни... и да имъ се наложи по тоя начинъ да загубятъ всѣка надежда да се върнатъ нѣкога съ своитѣ родни огнища."

Това е методътъ на насилието, който може и трѣбва да се оцени отъ две гледни точки: правната и реалната—и двѣтѣ въ тѣсна връзка помежду си.

Очевидно, за да се смекчатъ несправедливоститѣ, които договоритѣ за миръ създадоха по отношение на народитѣ, които тия договори поставиха подъ чужда власть противъ волята имъ, създаде се правото за покровителство на малцинствата. Въ единъ изблицъ на добра воля гръцкото и българското правителства се съгласиха съ протокола отъ 1924 г. да поставятъ и изрично своитѣ съответъ-малцинства подъ контрола на О. ни Н. Обаче тоя протоколъ не само не биде удобренъ отъ Гърция, но това неудобрение получи косвено и санкцията на Съвета при О. Н. Впоследствие гръцкото правителство приложи съ още по-голѣма жестокость насилственитѣ мѣрки за пропѫждането на македонскитѣ българи отъ тѣхнитѣ огнища. Анкетата, направена отъ органитѣ на О. Н. за произшествията въ Търлисъ, сѫ едно огледало за срѣдствата, съ които гръцкото правителство наложи „доброволното" изселване на бѣлгаритѣ отъ Македония. Отъ изложеното всѣки ще разбере доколко методътъ на гръцкото правителство, както той се манифестира въ горния цитатъ отъ неговата защита предъ Международния сѫдъ и въ всички негови досегашни действия спрямо македонскитѣ българи, е въ хармония съ правото за защита на малцинствата.

Но по-важно отъ всичко изложено до сега оставатъ реалнитѣ последствия за мира на Балканитѣ и въ Европа отъ тоя или оня методъ. И тука трѣбва да кажемъ, че спорътъ между гърци и българи е старъ колкото самата тѣхна история и че досега той се е водилъ съ едно само изключение все съ сжщия методъ на насилие: преследванията на българи даже въ Мала Азия сѫ били практикувани и въ срѣднитѣ вѣкове отъ византийскитѣ императори. За положението, създадено на македонскитѣ бѣжанци следъ преселването имъ въ България, г. Вандервелдъ, членътъ на Международното бюро на 2-ия интернационалъ и бившъ министъръ на външнитѣ работи въ Белгия, бѣ казалъ като личенъ свидетель на страданията имъ, че последнитѣ надминаватъ и тия на Дантевия адъ.

Какви сѫ чувствата, които тия страдания ще предизвикатъ у тия жертви на най-страшното насилие, всѣки разбира. Напразно гръцкото правителство мисли, че неговиятъ методъ е отъ естество да „угаси" у цѣлъ единъ народъ спомена за националнитѣ му огнища и да накара сжщия да загуби „всѣка надежда да се върне нѣкога въ тия огнища". Ние не отричаме, че г. Венизелосъ, мислайки на победена България конвенцията „за доброволното изселване", е действувалъ съгласно разбиранията и методитѣ, които господствуваха презъ 1918/19 г. въ парижкитѣ съвещания. Но не по-малко вѣрно е, че тия разбирания и методи сѫ по своята сжщность едно повторение на историческитѣ примѣри, които водятъ началото си отъ борбата между Римъ и Картагенъ и отъ везнитѣ, на които Вренъ постави своя мечъ въ Римъ. Съ тия методи е изпълнена историята на гърци и българи отъ 10 вѣка насамъ. Тия разбирания и методи трѣбваше и можеха да бѫдатъ замѣнени съ възстановяване на взаимното довѣрие между балканскитѣ народи общо, и между гърци и българи въ частность, за да се дойде макаръ и при създаденото положение отъ договоритѣ до по-траенъ миръ чрезъ съвмѣстно сжществуване и съмѣстно творчество.

Такава е македонската теза и днесъ, въпрѣки всички разочарования отъ формулитѣ, които европейската дипломация поднася на македонското население отъ около 20 години насамъ и които сѫ въ явно противорѣчие съ действителностьта. Каква стойность иматъ обещанитѣ отъ тая дипломация съ парижкитѣ договори гаранции за покровителство на малцинствата въ сравнение съ изказанитѣ разбирания и практикуванитѣ методи отъ балканскитѣ победители спрямо победенитѣ? Насърчението, което тия разбирания и методи черпатъ отъ решението на Съвета на О. на Н., не е ли една премия на насилията на балканскитѣ победители, едно отслабване на всички миролюбиви методи за поправяне на извършенитѣ несправедливости и следователно едно оправдание на борбата на онеправданитѣ народи съ нелегални методи?

Международниятъ сѫдъ въ Хага е последната инстанция, въ решенията на която трѣбва да преобладаватъ съображения, очистени отъ всѣки политически опортюнизъмъ. Всички македонски българи — тия, които сѫ емигрирали и ония, които оставатъ въ своитѣ огнища въ Македония подъ гръцка и сръбска власть — очакватъ съ интересъ решението на сѫда въ Хага.

Т. Карайововъ